

Megújult a zászló szabvány

Kutasi Csaba

Lapunk 2008. évi 3-4. számában már beszámoltunk arról, hogy a Magyar Szabványügyi Testület 2008-ban programjába vette az MSZ 1361:1988 „Zászlószövegek színjellemzői és szintartósági követelményei” című, húsz éve készített szabvány felülvizsgálatát, átdolgozását. A szabvány korszerűsítésére és kiegészítésére az Államreform Operatív Program (ÁROP) keretében, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség támogatásával került sor. Ennek megfelelően 2008 végén elkészült az **MSZ 1361 A nemzeti zászló és lobogó követelményei c. szabvány**, amelyet ez év márciusában tett közzé a Magyar Szabványügyi Testület (MSZT). Ezzel összefüggésben eddig a 132/2000. (VII.14.) Korm. rendelet foglalkozott a középületek fellobogózásának egyes kérdéseivel, többek között a zászlókermék színnel, szintartósággal kapcsolatos kritériumaival, az említett korábbi szabványra hivatkozva. Ezt a kormányrendeletet is módosítják, miután az új szabványban szabályozták a zászló- és lobogó-méreteket, rúd- és árbocjellemzőket is.

Egy kis zászló történelem

A hivatalos meghatározás szerint a **zászló** adott színű, esetleg valamely ábrával, jelvényvel díszített, nyélhez (rúdhoz) erősített, szabályos alakú kelmedarab (1. ábra). A **lobogó** árbocra zsinórral (kötéllel) felvonható, a zászlóval azonos színű, textíliából készült jelvény. A külön mozgó keresztfára rögzített zászlót **keresztlobogónak** is nevezték korábban.

A zászló eredetileg stratégiai segédeszköz volt, mert segítségével az egyes csapategységek nagy távolságból is jól áttekinthetővé váltak. A rúdra erősített megkülönböztető jelkép minden oldalról jól felismerhető volt, könnyű hordozhatósága külön előnyt jelentett. Később a címer szerepét is átvette a zászló, szélesebb körű és egyszerűbb alkalmazhatósága következtében. Szimbólumként hirdette a nemzet, vagy egy csapat egységét, vagy akár egy köztisztelőt személy dicsőségét.

A nomád magyaroknál minden törzs saját zászlóval rendelkezett. Árpád fejedelem háromszögletű vörös zászlaja a letelepedést követően egy fehér kereszttel bővült. Az Árpádok vörös-ezüst sávok, kereszttel díszített zászlaját az Anjouk kiegészítették a liliummal. A vörös-ezüst színek mellé családi színeiket helyezték a vegyes-házi királyok. A jelképek magyar jellegét végül a Habsburgok szüntették meg.

A „**piros-fehér-zöld**” nemzeti színek először egy pecsétzsinóron jelentek meg II. Mátyás (1557–1619) korában. A zászlókon a XVI. századtól kezd előfordulni a piros és fehér mellett a címerből átvett zöld. Az első ilyen három színű felépülő zászlót 1601-ben a török szultán ajándékozta Báthory Zsigmondnak. A magyar hadizászlók 1848-ig vörösek voltak, ennek fennmaradt példánya az Esterházyak fraknoi várában látható (bordó-vörös, körben arany lángnyelvekkel ékesítve). A három szín szerinti tagolódás a francia trikolornak köszönhetően kezdett elterjedni, később a függetlenség és szabadság jelképe lett. Egy zászlószalagon fordult elő

Zászló

Lobogó

1. ábra

Nemzeti trikolorok a XX. században

1867-1918

1919-1946

1946-1949

1956-1957

1949-1956

1956

1956-1989

1990-

2. ábra

először 1801-ben a három szín együttesen, ezt József nádor és hitvese, Alexandra Pavlovna nagyhercegnő adományozta a Nógrád vármegyei nemesi felkelők zászlójára. 1832-ben a parlament foglalkozott hivatalossá tételével, majd 1847-ben piros-fehér-zöld zászlók alatt nyílt meg az országgyűlés. A piros-fehér-zöld törvényes használatát az 1848. március 15-i forradalom első sikerei után mondták ki. A vörös az erő, a fehér a hűség, a zöld a remény jelképe. Az 1848. évi XXI. törvény-cikk írta elő, hogy a középületeket minden nyilvános ünnepen fel kell lobogózni, továbbá a magyar hajókon a nemzeti zászlót és az országcimert mindig használni kell. Az 1848–49-es szabadságharc leverése után nem engedték a nemzeti jelképek használatát, csak a kiegyezést követően lett ismét magyarságunk szimbóluma jól ismert színháromas, először az angyalos, koronás címerrel, majd önállóan a koronás címer változattal. A Tanácsköztársaság idején (1919. március 21.–augusztus 1.) a vörös zászló volt rövid ideig a nemzeti jelkép. 1945 után a Kossuth-címer (pajzs alakú, korona nélküli jelkép) került a zászlóra. Az 1949. évi alkotmány a népköztársasági címer használatát mondta ki,

ezzel a hagyományokat megtörték és a történelmi jogfolytonosságot egy időre ellehetetlenítették. (Ez volt az a címer, amit az 1956-os forradalom idején a forradalmárok kivágtak a zászlóból. A forradalom leverését követően egy búzakalászkokkal körülvetett Kossuth-címer lett az ország hivatalos jelképe, tetején vörös csillaggal.) A rendszerváltást követően ismét hivatalossá vált a koronás címer, azonban a Magyar Köztársaság lobogója az 1990. évi XL. törvény szerint csak három egyenlő szélességű piros-fehér-zöld sávból áll, a címer nélkül. Ez van érvényben ma is. A XX. századi trikolor változatok összefoglalása követhető a 2. ábrán.

A zászló és a lobogó használata

Hazánkban korábban – a XX. század közepétől a végéig – csak az ünnepnapokon volt kötelező a zászló kitűzése. A rendszerváltozást követően 2000. augusztus 20. napjától rendelték el a középületek ill. azok környezetének mindennapos fellobogózását. Az említett kormányrendelet a nemzetiszínű zászlók méreteit és – bár kissé felületesen – a zászlókelmék anyagait szabályozta, a varrással történő kivitelezést írta elő, és a rudak és árbocok nagyságáról és kialakításáról intézkedett.

A nemzeti zászlók és lobogók megfelelő minősége az egységes és céljukhoz méltó megjelenés érdekében fontos. Ennek érvényt szerezve ugyancsak e rendelet foglalkozott a zászlók és lobogók esztétikus állapotát garantáló elvárásokkal is. A színjellemzőket és szintartósági előírásokat a felülvizsgálatra megérett szabvány (MSZ 1361:1988 „Zászlószövetek színjellemzői és szintartósági követelményei”) rögzítette. Mindezek ellenére sajnos számos hiányosság jellemzi ma is a fellobogozás gyakorlatát. Főként a zöld színezetnél fordulnak elő gyakran torzult kivitelezések az új zászlóknál is. A fehér számos esetben elpiszkolódott és sárgult, a piros szín gyakran – elégtelen szintartósága miatt – rózsaszín elszíneződésű, ezen kívül kifakult ill. megbomlott varratú és anyagú zászlók is gyakran láthatók.

Az eddigi kormányrendelet szabályozásai

A 132/2000 (VII. 14.) Korm. rendelet a középületek fellobogozásának egyes kérdéseiről többek között a következőkről intézkedett:

- a középületeken ki kell tűzni, ill. a középületek előtt fel kell vonni a nemzeti színű zászlót ill. lobogót;
- a zászlónak, lobogónak szövés technológiával előállított textiliából, varrott kivitelben kell készülnie (a nyersanyag-összetételt és az egyéb mérhető mechanikai szövetjellemzőket a rendeletben és a szabványban nem határoztak meg, továbbá a gyakorlatban az előnyös használati jellemzők miatt igen elterjedt lánchurkolt zászlókelmék alkalmazási lehetőségére nem tértek ki);
- a zászlószövet színjellemzőinél és szintartósági követelményeinél az MSZ 1361:1988 előírásaira utalnak;
- a zászlókat, lobogókat – tekintélyük megőrzésére – legalább háromhavonta tisztítani, évente feltétlenül cserélni kell (külön kihangsúlyozza a rendelet, hogy a szemmel láthatóan elhasználódott – kopott, rojtosodott, fakult stb. – példányokat haladéktalanul kifogástalan állapotúra kell cserélni);
- a zászlórúd csak fából készülhetett (egyéb alkalmas anyag nem került szóba), nyers vagy fehér ill. fehér alapon spirálisan lefutó nemzetiszínű csíkozású

lehetett (a rúdhosszúságokat és az egyes nagyságokhoz tartozó zászlóméreteket is szabályozták);

- a lobogók felvonásához szintén kizárólag fából készült árbocot lehetett használni (a rúddal egyező külsőképpel és színekkel). Az árbocmagasságokat és az egyes nagyságokhoz tartozó lobogóméreteket szintén szabályozták;

- az árboc környezetének méltó kialakításáról, tisztán-tartásáról szintén szól a rendelet;

- a rendelkezések betartásának ellenőrzése a közterület-felügyelet, ill. ennek helyi hiányában a jegyző feladata.

Az eddigi – még rövid ideig hatályos – kormányrendelettel kapcsolatban megemlítendő tehát, hogy a gyakorlatban ma már nagyrészt jellemző, kedvező használati és kezelési tulajdonságokkal rendelkező **lánchurkolt kelmék** e jogszabály szerint nem lennének alkalmazhatók, továbbá fontos jogos igényé vált a fontos és **mérhető kelme-minőségjellemzők** (pl. területi sűrűség, szilárdság stb.) követelményeinek rögzítése, az egyéb képességek (bomlás esetén önzárás stb.) meghatározása. Így többek között – a felhasználásnál esetenként fellépő szélsőséges időjárási körülményekre is kitérve – a **varrásjellemzők** is pontosításra szorultak. Ugyanakkor a zászlórudak, árbocok jellemzőinek szabályozása, a zászlók és lobogók méretjellemzőinek meghatározása a rendelet helyett szintén a szabványba kívánkozott.

Az európai zászló és lobogó használatát részletesen szabályozó 308/2004.(XI.13.) Korm. rendeletben is hivatkoznak a nemzeti zászlóra, lobogóra.

A korábbi szabvány vonatkozásai

Az MSZ 1361:1988 Zászlószövetek színjellemzői és szintartósági követelményei c. szabvány húsz évig volt érvényben. Tekintettel arra, hogy jogszabályban hivatkozott szabványról van szó, alkalmazása kötelezővé vált. E szabvány – címéhez híven – értelemszerűen kizárólag a színek kivitelezésével (színhűség, használati szintartóság) foglalkozott. A színjellemzőknél a piros és zöld színek vonatkozásában a világossági tényezőt (L^*), a CIELAB krómát (C_{ab}^*) és a színezeti szöveget (h_{ab}) rögzíti, továbbá a megtört színeltérést (megengedett legnagyobb színíngér-különbséget) határozza meg ΔE^*_{ab} -ben. A szabványban előírt színjellemzőknek a színezési gyakorlatban való alkalmazása – főként egy színmérő műszert, valamint alkalmas szoftvert, továbbá esetleges műszeres receptkészítő háttérrel nélkülöző festődei vállalkozás számára – eléggé nehézkes. A vizuális kolorizálás alapján készült próbaszínezések vágatait el kellett juttatni egy színmérő műszerrel és alkalmas számítástechnikai háttérrel rendelkező laboratóriumhoz és az objektív színmérés eredményei szerint kell újabb színezési receptet összeállítani, korrekciókat végrehajtani, majd ismételt színmérést kell végezteni a sikeres színbeállításig. Ezért került mérlegelésre, a hatjegyű **Pantone-színszám** piros (pl. 18-1660) és zöld (pl. 18-6320) színszámok felvétele a szabványba, mint kolorizálási irányadás (ügyelve a két évnél nem régebbi színkártya használatára). A pontosság érdekében továbbra is célszerű kikötni az $L^*a^*b^*$ szintér szerinti konkrétumoknak ($L^*-C^*_{ab}-h_{ab}$; pirosnál 44,0–60,0–32,0; zöldnél 37,5–26,0–144,0) való megfelelést a megengedett tűrésen belül. Ugyanakkor a színmérő műszer típusának, mérési geometriájának és egyéb

fontos kritériumainak pontos megadása is lényeges a színjellemzők konkretizálása során. A megengedett legnagyobb színingerkülönbséget ΔE^*_{ab} -ben rögzítette a korábbi szabvány, a piros és zöld esetében egyaránt $\Delta E^*_{ab}=2,0$ értéket meghatározva. A CIELAB színtérben a színkülönbség nem más, mint a két pont (színminta és kivitelezett színes vágat) térbeli távolsága, a „ ΔE^*_{ab} ” („DE” is szokásos jelölés) a teljes színkülönbség kifejezője. Azonban a színeltérés kifejezésének további jellemzői közé tartozik a tónus- (árnyalati) különbség, a króma (telítettségi vagy tisztasági) különbség, ill. a világossági különbség mértékével kifejezhető eltérés. Ezért tűnt előnyösebbnek a ΔE^*_{ab} helyett az amerikai **CMC** (Colour Measurement Committee) színkülönbségi formula szerinti **ΔE bevezetése**, ez jobban közelít a vizuális értékelés szintónust érintő kritériumaihoz.

A szabvány előírásai szerint a fehér szín esetében a Berger-féle fehérségi mérőszám (W_{BE}) minimum 100-as értékét kell elérni az előírás szerint. Ez a fehérség meghatározási módszer a tónust is preferálja, tehát az optikai fehéritő alkalmazása nem kizárt (a minimum 100-as érték bizonyára a csak kémiai fehéritésű kelme fehérségére utal).

A korábbi szabvány a zászlószövetek **színtartósági követelményeit** az időjárással, mosással, vízzel és száraz ill. nedves dörzsöléssel szemben határozza meg. Általában a 4-es fokozat előírása jellemző, kivéve a piros és zöld színek 5-ös időjárás-állóságát ill. a nedves dörzsállóságnál megengedett 3-as értéket. A fehér esetében az időjárással szembeni vizsgálat során a 4-es sárgulási mértéket kötötték ki, mint megengedett alsó határt.

Az új MSZ 1361 tartalma

Az MSZ 1361 A nemzeti zászló és lobogó követelményei c. szabványt 2009 márciusában tette közzé a Magyar Szabványügyi Testület. A szabvány azonosító jelzete MSZ 1361:2009, de célszerű évszám nélkül hivatkozni rá (MSZ 1361), mert ebben az esetben a hivatkozás mindig a legújabb, érvényben lévő változatot jelenti, ezért a szabvány megváltozása (módosítása vagy új évszámmal történő kiadása) miatt nem kell a hivatkozó dokumentumot (pl. jogszabályt) is módosítani.

A megújult szabványban a **kül- és beltéri** alkalmazásról is szó esik, az alapanyag tekintetében a követelményeket kielégítő természetes és mesterséges szálasanyagok szabadon alkalmazhatók, ügyelve azonban arra, hogy a zászló ill. lobogó valamennyi sávja azonos nyersanyag-összetételű legyen. A **szövés** ill. **lánchurkolással** egyaránt előállítható zászlókelmék követelményeit külön-külön rögzíti a szabvány. Így a régóta alkalmazott lánchurkolású (mindkét irányban minimális nyúlású, pl. zsinórfektetéses és többugrásos féltrikó fektetéses kötésmóddal kombináltan képzett szerkezetű) textilanyagok is szabályosan használhatók.

A megengedett **területi sűrűség**, száraz és nedves **sáv-szakítóerő**, szövött anyagoknál a **varratmenti fonalcúsúság**, a mosás hatására bekövetkező **méretváltozás** követelményeit a szabvány pontosan rögzíti. A színjellemzők színmérésen alapuló értékei mellett a

A korábbi és az új szabvány összehasonlítása

MSZ 1361-1988

MSZ 1361:2009

- színjellemzők színkoordinátákkal, fehérség Berger-féle mérőszámmal
- megengedett színkülönbség ΔE_{ab}
- színtartósági követelmények

132/2000. (VII. 14.) Korm. rendelet többek között

- csak szövött textilanyagot engedett zászló/lobogó céljára
- nem határozta meg a kelme mérhető minőségjellemzőit
- kizárólag fából készült rudat és árbocot írt elő

- színjellemzők színkoordinátákkal és Pantone színkódokkal, fehérség Berger-féle mérőszámmal

- megengedett színkülönbség ΔE (CMC)
- részben szigorúbb színtartósági követelmények (kül- és beltéri változat)

- kelmejellemzők (szerkezet*, mérhető minőségjellemzők) előírásai

- varrási előírások

- zászló és lobogó méretek*

- rúd és árboc előírások*

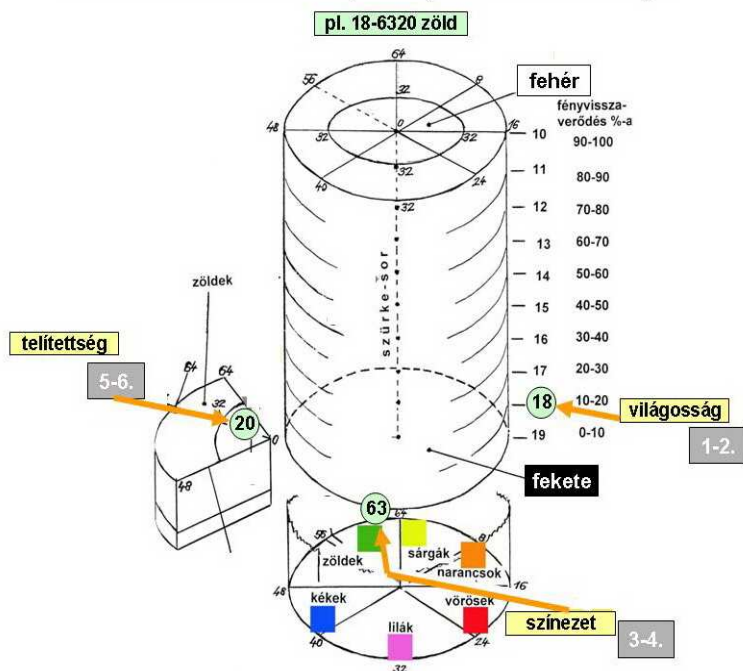
* Kivételre kerültek a 132/2000. (VII. 14.) Korm. rendeletről és pontosítva szerepelnek a szabványban

3. ábra

Pantone-színkártya kódszámaival is szerepelnek (pirosnál 18-1660, zöldnél 18-6320); a fehér esetében fehérségi mérőszám van megadva. A CIELAB-színrendszer szerinti koordináták ($L^*-C^*_{ab}-h_{ab}$) mellett a színmérési körülményei is pontosan követhetők (műszer, mérési geometria, fényforrás, észlelő szöge stb.). A tőrést a CMC színkülönbségi formula szerinti ΔE értékkel adják meg (a megengedett CMC szerinti ΔE mindkét szín esetében 1,0). A színtartósági követelmények az időjárással, mosással, vízzel, száraz és nedves dörzsöléssel szembeni igénybevételekre terjednek ki. Az időjárással (beltéri használat esetén a fénynek) szembeni színtartóság a színes sávoknál 5-ös fokozatú legyen, a mosással szembeni fokozatoknál a 4/4-5/4-5, a vízzel szembeni követelmény 4/4/4. (Az első számjegy a színváltozásra, a második és harmadik számjegy a szabványos kísérőszövetekre történő lefogás mértékére vonatkozik.) A mosással szembeni színtartósági követelmény a kísérőszövetekre való lefogást illetően szigorúbb, mint korábban volt. A száraz dörzsöléssel szemben a 4-es, a nedvessel szemben a 3-as fokozat elérése a követelmény.

A szabvány a zászlók és lobogók **méreteivel** és **elkészítési körülményeivel** foglalkozik, valamint az összes mérhető minőségjellemző vizsgálatát is tárgyalja. A **varrási előírások** kiterjednek a cernajellemzőkre (nyersanyag-összetétel, finomság, szín), a varratránco-sodás, öltéssűrűség, varrat-szakítóerő követelményeire. A szövetekből készített termékek esetében a **vetülékfonal-torzulás**, a lánchurkolt kelmekből előállítottaknál a **szemoszlop deformáció** megengedett mértékét is rögzítették. A zászló bűjtatónyílásának és a lobogó erősítőszalagjainak kialakításáról, a színes sávok borulási irányáról, a sarkok erősítővarratairól szintén megfelelő műszaki előírásokat tartalmaz a szabvány. A **zászlórúd** és **árboc** kialakítási- és méretkövetelmények szintén szerepelnek az új szabványban. A faanyagok mellett megfelelő műanyagból és egyéb anyagból készített rudak és árbocok is alkalmazhatók. A zászlók és lobogók méreteit és az ezekhez rendelt rúd- és árbocnagyságokat táblázatba foglalták. A zászlók és lobogók használati és kezelési útmutatóit és a külsőképi követelménye-

A Pantone színtest felépítése, a zászló-zöld helye

4. ábra

ket szinten szabályozták. A korábbi és az új zászló-szabvány kivonatos összehasonlítása a 3. ábrán követhető.

A textiles Pantone színkártya felépítése

A nemzetközi színrendszer életre hívása Pantone Verner (1926-1998) nevéhez fűződik. Az így készült színalbum vizuális megjelenítéssel biztosítja az egyes színezeteket, tehát a hagyományos színbeállítások (festői kolorizálás) során jól alkalmazható. A Pantone színrendszer egy hengeres színtestre épül:

- a henger magasság szerinti szeletei a világosságot fejezik ki, adott felületen elhelyezett valamennyi szín egy azonos fény-visszaverődési mértéket (%) testesít meg;
- a henger egy-egy cikke (az alapkörnek megfelelő, sugarakkal határolt nyolcad, negyed alapú hengertest-rész teljes magasságot jelentő képzeletbeli kimetszésével) adott színezetnek felel meg (pl. sárgák, narancsok, vörösek, bíbor-színek, kékek, zöldek);
- az említett hengercikken belül, a középponttól való távolság, valamint az így létrejött íven való elhelyezkedés határozza meg adott színezet pontos helyét, a telítettség alapján.

A színtest felépítése úgy is jellemezhető, hogy a henger forgástengelye mentén a semleges színek (fehértől-feketéig) találhatóak, a hengerpalást alkotó-pontjainál pedig a szektorok szerinti beosztással a tiszta színek (nem szó szerint értendő, továbbiakban nemcsak spektrumszíneket használunk így) foglalnak helyet. Ennek megfelelően az adott világossági szintnél kiragadott sugar vonalában kívülről-befelé haladva (a középponttól való távolságnak megfelelően) a tiszta szín koncentrációja csökken, semleges szín (pl. szürke) tartalma növekszik.

A **hat-jegyű színszámok** megadásának elve a megismert színtesti elrendezés figyelembevételével tehát:

- Az **első két szám** jelentése a **világossági mérték**, azaz a magasság szerinti hengertestnek megfelelő fénykibocsátási jellemző (10-es számozás: 90-100 %-os fényvisszaverődés, 11-es 80-90 %, 12-es 70-80 %, 13-as 60-70 %, 14-es 50-60 %, 15-ös 40-50 %, 16-os 30-40%, 17-es 20-30 %, 18-as 10-20 %, 19-es 0-10 %). Tehát adott hengertestben valamilyen, a rendszerben feldolgozott szín megtalálható egy azonos világossági jellemző szerinti kategorizálással (az első két szám 10-19-ig terjedően fordulhat elő).

- A **harmadik és negyedik szám** a **színezet**ek elhelyezkedésére utal adott hengercikken belül (a henger alapkörét nyolcadolva, negyedelve szektoron belül szintén négy ill. nyolc cikkre osztva, így 1-től 64-ig kódolva). Az így kimetszett alapkör-cikkre „emelt” teljes magasságú hengertest-rész térrészben adott szintnél a szóban forgó színezetek egyazon világossági szerinti besorolását követhetjük nyomon (e két helyi értékben akkor találunk 00-t, ha a színezet, mint semleges szín a henger tengelyében helyezkedik el).

- Az **ötödik és hatodik szám** a **telítettség**et fejezi ki, tehát a hengerpaláston elhelyezkedő tiszta szín és a henger tengelyénél levő középponthoz tartozó semleges szín távolság szerinti keverékét jelöli (távolodva nő a telítettségi kód). Ehhez az alapkör vonatkozó sugarát (1-64 egységgel jellemezve a távolságot) figyelembe véve alakul ki a helyet kijelölő kódszám (az ötödik-hatodik számjegyeknél akkor van 00, ha a henger tengelyénél, azaz a világossági kör középpontjában levő semleges színről van szó; 64 akkor, ha pontosan a színtestet képező henger palástján található a színezet).

A 18-6320 Pantone kódszámú zöld szín például a 18-as világossági szinten, a zöld szektor 63-as egységében, a tengelytől a 20-as egységű sugárrendszen helyezkedik el a hengeres színtestben (4. ábra). A 18-1660-as vörös (piros) szintén a 18-as világossági szinten, a vörös szektor 16-os részében, a hengerpalásthoz közelebb (a 64 egységből álló sugar 60-as egységénél) található.

A textiles Pantone színkártya használatát elsősorban a textilszínezékek jellege indokolja. Közismert, hogy adott szálanyagokra a kémiai felépítésének megfelelő színezékcsoportok alkalmasak, ezért a vegyi szerkezet mellett gyakorlati felhasználás szempontjából is csoportosítják a textil-színezékeket. Az egyes csoportokba sorolt színezékek esetében a különböző színezéktípusok (pl. direkt, savas, reaktív, csáva stb.) általában eltérő színezetű egyedeket tartalmaznak, így az egy konkrét szín kivitelezéséhez szükséges színekombinációk textil alapanyagokként, színezési technológiáinként, együttalkalmazási (keverésnél kombinálási) szempontoként különböznek.

A textiles Pantone színkártya lehet ténylegesen textilmintákon (100 % pamut) kivitelezett színalbum, azonban használatos papírra nyomtatott színmintákból álló sorozat is (utóbbinál a betűjelzés a papír felületképzésére utal, így pl. „U” matt, a „C” fényes kártyaanyagra utal).

Nagyon fontos, hogy az alkalmazás során ügyeljünk a **két évnél nem régebbi színkártya** használatára, mert még a fénytől elzártan tárolt színminták is

torzulhatnak. Ismerve a textilanyagon kivitelezett színalbumok magas árát, célszerű az idősebb színkártyák esetében színmérési kontrollokat végeztetni és eszerint dönteni használhatóságukról.

A zászlók és lobogók tekintélyének megőrzése

A 132/2000 (VII. 14.) Korm. rendelet újraszabályozása folyamatban van. Minden olyan műszaki tárgykör (pl. a felhasználható kelmék jellemzői, zászlók és lobogók méretei, zászlórúdra és árbocra vonatkozó előírások stb.) kikerül a jogszabály szövegéből, ami az MSZ 1361 A nemzeti zászló és lobogó követelményei c. szabványban benne van. Ugyanakkor a rendelettervezetben továbbra is szerepel, hogy a zászlókat és lobogókat – tekintélyük megőrzése érdekében – legalább háromhavonta tisztítani, évente pedig feltétlenül cserélni kell. (Célszerű a használatbavétel kezdetét feljegyezni, hogy ellenőrzés esetén az időpont dokumentáltan követhető legyen. Hasonlóan javasolt a tisztítási bizonylatok konkrét zászló ill. lobogó termékkel azonosítható megőrzése.) Külön hangsúlyozza a kormányrendelet, hogy a szemmel láthatóan elhasználdott (kopott, rojtosodott, varratbomlásos, fakult, fehér részén sárgult vagy szürkült ill. elszíneződött stb.) példányok helyett haladéktalanul kifogástalan állapotúakat kell kitűzni, felvonni. Sajnos a nagyvárosi légtérben felhalmozódott szennyező források (por, agresszív légköri gázok stb.) főként a fehér sáv maradandó elváltozásához vezetnek (tisztításnál el nem távolítható szürkülés, sárgulás), így a cserék gyakorisága fokozódhat. A zászlók és lobogók kitűzésére valamint a felvonására irányadó jogszabályi rendelkezések ellenőrzéséről a közterület-felügyelet (ahol ilyen nem működik, ott a helyi jegyző) gondoskodik.

Napjainkban a nemzeti zászló valamennyi nemzet legfontosabb jelképe, az identitás és a polgárok összetartozásának fő kifejezője. A zászló iránti tiszteletadás megköveteli a használati szabályok betartását. Adott nemzeti lobogó alá nem szabad egy másikat felvonni, több zászló kitűzése esetén minden rúd azonos hosszúságú és valamennyi zászló azonos méretű legyen. Nemzetközi rendezvényeken a zászlókat az országok angol nevének kezdőbetűi szerinti sorrendben kell felvonni, két állam zászlói közül mindig baloldalt legyen a vendéglátóé.

A zászlók, lobogók tekintélyének megőrzése érdekében a középület és környéke fenntartásáért felelősöket terheli a kötelezettség a szabad szemmel észlelhető eltérések azonnali megszüntetésére, azonban ennek érvényesítése esetenként jogkövetkezmények nélkül elmarad.

A nemzeti zászlók és lobogók **optimális minőségének biztosítása** az egészséges és céljukhoz méltó megje-

lenés érdekében kiemelt jelentőségű. Sajnos napjainkban is rendszeresen találkozhatunk fakult, fehér részén sárgult vagy szürkült ill. elszíneződött, kopott, rojtosodott, varratbomlásos és egyéb módon elhasználdott zászlókkal és lobogókkal számos kiemelt és kevésbé szembetűnő helyen. Ugyanígy előfordulnak az engedélyezettől eltérő címeres változatok, valamint a zászlót és lobogót nemkívánatosan egyesítő megoldások (árbocon merőlegesen elhelyezett körbeforgó tartóelem; a téglalap alakú piros-fehér-zöld felület nagyobbik – piros – oldala menti rögzítés stb.).

A földközeli légtérben a környezetszennyezés miatt feldúsult ózon és más egyéb káros gázok kedvezőtlenül hatnak a színes textiltermékekre, különösen a kültéri zászlókra és lobogókra. Az MSZ EN ISO 105-G03 Színtartóság légköri ózonnal szemben, az MSZ EN ISO 105-G01 szabvány a nitrogén-oxiddal, a G02 a füstgázokkal szembeni színtartóság vizsgálatát tartalmazza. A belső égésű motorokkal működő gépjárművek számának növekedése miatt és az ipari üzemek káros füstgázki-bocsátásának következtében az **agresszív légköri gázok koncentrációja időszakonként megnövekszik**, ezért a jövőben valószínűleg a zászló szabványba is bekerülhetnek az ennek megfelelő színtartósági követelmények.

Az árboc környezetének méltó kialakításáról és tisztántartásáról szintén gondoskodni kell az illetéseknek. A tapasztalt hiányosságok felszámolására a civilek is felhívhatnák a közterület-felügyeleket ill. helyi jegyzők figyelmét arra (pl. egy-egy csúfos fotóval), hogy ellenőrzési feladatuk a középületi zászlók és lobogók jogszabályi rendelkezéseinek szélesebb körű betartására is kiterjed. Az ellenőrzéshez esetleg szükséges textil-szakmai felkészülési segítséget készséggel biztosítja a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület. Együttműködve érjük el, hogy a különböző helyeken kitűzött nemzeti zászlók és felvont lobogók tekintélyük megőrzésével és a tiszteletadás kritériumainak megfelelően fejezzék ki identitásunkat és összetartozásunkat.

* * *

Az új szabványt a jelen cikk szerzője állította össze, aki ezúton is köszönetet mond *Estu Klára* (BMF) és *Szalay László* (INNOVATEXT) szakértőknek és a Poliform Kft. munkatársainak hasznos tanácsaiért.

Felhasznált irodalom

- 132/2000. (VII. 14.) Korm. rendelet a középületek fellobo-gó-zásának egyes kérdéseiről
- MSZ 1361:1988 *Zászlószövevek színjellemzői és színtartósági követelményei*
- MSZ 1361: 2009 *A nemzeti zászló és lobogó követelményei*
- Pantone színelvétel – bevezető ismertető
- Magyarország zászlaja - Wikipédia